

BESZÁMOLÓK, HÍREK

Pszichoanalízis és hermeneutika. A Ferenczi Sándor Egyesület második tudományos konferenciája

Az Egyesület 1989 májusában tartotta első tudományos konferenciáját, amelynek témája a pszichoanalízis és a társadalom viszonya volt (lásd *Thalassa* 1990/1. sz.). A második – 1990. június 8-án tartott – konferencia témaválasztását részben Freud tudományának erős és színvonalas hermeneutikai recepciója tette indokolttá, részben pedig a hermeneutikai megközelítés egyre növekvő jelentősége, kis túlzással, diadalmenete a nyolcvanas évek társadalomtudományában.

Közismert az a határozottság, amivel Freud a pszichoanalízist a természettudományok közé sorolta, ám tény az is, hogy módszertanilag soha nem tett olyan kísérleteket, amelyek az általa teremtett új diszciplínát valóban a természettudományokhoz tették volna hasonlóvá; mi több, Freud az ilyen kísérleteket feleslegesnek érezte.

A pszichoanalízis tudományelméleti identitása azonban különös módon a Freud halála óta eltelt fél évszázad során sem tisztázódott, sőt, szinte a huszadik század ismeretelméletének egyik botránykövévé nőtte ki magát, termékeny vitákat provokálva a neopozitívizmus és a filozófiai hermeneutikai örök párvivaldában.

Az elmúlt években magyar nyelven is megjelentek a filozófiai hermeneutika olyan klasszikusai, mint Heidegger és Hans-Georg Gadamer, és ugyancsak olvashatók magyarul a mai hermeneutika olyan jeles képviselői, mint Paul Ricoeur és Jürgen Habermas. Szimpóziumunk előadóinak többségét jelentős mértékben inspirálta ez a szellemi hagyomány. Az elhangzott előadások, melyeknek egy részét folyóiratunk következő számában jelentetjük meg, az alábbiak voltak:

Bacsó Béla: *Pszichoanalízis és hermeneutika*

Bókay Antal: *A hermeneutikai szemlélet formálódása Freud korai írásaiban*

Gáspár Judit: *Nyelvezavar és fordítás a mélylélektani gondolkodásban*

Szummer Csaba: *A pszichoanalízis mint határesetű hermeneutika*

Paneth Gábor: *Tükörképek a pszichiátriai noszológiában*

Tényi Tamás-Trixler Mátyás: *Székfénia intenzív pszichoterápiájának hermeneutikája*

Szöke György: *Verbaltzúctó és szublimálás*

Pályfi Miklós: *Az anánia és anánus hermeneutikája*

(Sz. Cs.)

Jellemstruktúra és társadalom. Nemzetközi Erich Fromm konferencia Pécsett

1990. augusztus 24. és 26. között Pécsen, a Janus Pannonius Tudományegyetem szervezésében került sor a Nemzetközi Erich Fromm Társaság munkaértekezletére. Erich Frommnak a jellem és társadalom összefüggésére vonatkozó gondolatai különös jelentőségre tehetnek szert itt és most Magyarországon, ahol nemcsak egy beteg gazdaságot kell szanalunk, hanem a személyiségfejlődés autoriter torzulásait is „gyógyítani” kell.

A közel hatvan vendég közül a húsz magyar résztvevő nemcsak érdeklődőként, hanem a viták aktív részeseként, egyesek előadóként is szerepeltek a konferencián.

Erős Ferenc (Budapest) „Erich Fromm elmélete és a »leléző szocializmus« problémái” című előadásában nemcsak azt tárta föl, hogy Fromm számára a »totalitárius szocializmus« merényletet jelentett a humanitás ellen, hanem a tanácskozás témaköréhez és jelenlegi társadalmi problémáinkhoz kapcsolódva arra kerestett feleletet, hogy miért is akadnak el és hiúsulnak meg általában a forradalmak. Az autoriter-regresszív kelet-európai társadalmi rendszerek alóli felszabadulás után a szabadság pozitív megragadása válik lehetőséggé és aktuális feladattá, ekkor – ahogyan a konferencia vitája is mutatta – Fromm szabadságfelfogása figyelemre méltó tanulsággal szolgál.

Koch József (Pécs) „Erich Fromm humanista emberképe és megosztott világunk” című előadásában a különböző érdekszférákra szakadt világunk meghaladásának antropológiai lehetőségeit járta körül Fromm emberfelfogásának tükrében. Az egységesülő világ és emberiség antropológiai feltételét Fromm személyiségelmélete alapján a biofil, az életet és a természetet védő, szerető ember kialakulásában jelölte meg.

Kócsán György (Pécs) saját kutatásaira és Fromm társadalmi diagnózisára tá-

Beszámolók, hírek

maszkodva, a szabadság és az autoritás konfliktusának devians hatását szemlélítette az „Autoriter Jellemstruktúra Magyarországon és leküzdése Fromm jellemтана alapján” című előadásában. A lelki defektusok megelőzését az előadó szerint nemcsak az optimális gazdasági és demokratikus társadalmi-politikai folyamatoktól várhatjuk, hanem ezzel összefüggésben a személyiségfejlődés pozitív alakulásától is.

Enzo Lio (Bologna) „Marx és a marxizmus Erich Fromm életművében és a szocializmus válsága” című előadásában a két gondolkodó közötti eszmei rokonságon túl inkább a közöttük fennálló fontos különbségekre hívta föl a figyelmet. Rámutatott arra, hogy Fromm Marx és a marxizmus legfőbb fogyatékoságát abban látta, hogy az a társadalmi változások determinánsal között nem tulajdonít jelentőséget az ember pszichikai szükségleteinek. A szocializmus válságát Enzo Lio többek között a végzetes mulasztással is magyarázza, hogy a bürokratikus államszocializmus olyan egzisztenciális szükségleteket hagyott teljesen figyelmen kívül, mint a szabadság, a boldogság, az emberi méltóság, az individualitás és az önmegvalósítás iránti szükségletek.

Wolfgang Weber (Ludwigshafen) általánosabb keretben vizsgálta civilizációnk rossz közérzetének okait és kiküszöbölésének lehetőségeit. A társadalmi haladás és a jólét árát a személyiségfejlődés eltorzulásában, valamint az emberi élet elgépi esülésében jelölte meg. Mivel a politikai és gazdasági élet radikális humanizálásának esélye jelenleg igen csekély, Wolfgang Weber Fromm „társadalmi terápiájával” egyetértve, elsősorban a mikroközösségek humanizálódásától reméli makrovilágunk egészséges fejlődését.

Az előadásokat élénk viták követték. A pécsi konferencia jelentőségét a Nemzetközi Erich Fromm Társaság elnöke, Rainer Funk egyrészt a felmerült problémák nyílt megvitatásában látta, másrészt abban, hogy a tanácskozás eredményesen segítette elő a magyar Fromm-kutatók bekapcsolódását a Társaság munkájába.

Koch József

Az első Erdélyi Pszichoterápiás Héttévég Kovászna, 1990. október 5-7.

A romániai politikai változások lehetővé tették, hogy az eddig is meglévő kapcsolatokat a magyarországi és az erdélyi pszichológusok, pszichoterápiával foglalkozó

szakemberek között intenzívebbé tegyék, és további szakmai segítséget nyújtsunk. Ennek jegyében jött létre az első Erdélyi Pszichoterápiás Héttévég, Kovásznán, 1990. október elején, a Kardiológiai Rehabilitációs Intézetben, a Magyarországon több mint egy évtizeden át bevált és sikeres Pszichoterápiás Héttévek mintájára.

A Pszichoterápiás Héttévég mozgalom Magyarországon a hetvenes években az addig alig létező pszichoterápiás tevékenységet újra ellismertté tette, és egyfajta továbbképzési lehetőséget nyújtott szakembereknek a különböző egyéni- és csoportpszichoterápiás módszerekben.

Az első Erdélyi Magyar Pszichoterápiás Héttévég az Erdélyi Magyar Pszichoterápiás Egyesület, a Ferenczi Sándor Egyesület és a Magyar Pszichológiai Társaság közösen szervezte. Erdélyi részről Dósa Jenő, magyarországi részről Hidas György és Bagdy Emőke vezette. A Héttévég 74-en vettek részt, 60-an Erdélyből, 14-en Magyarországról, pszichológusok, orvosok, pedagógusok, lelkesek. A programban különböző módszerekkel dolgozó kiscsoportok és nagycsoportülések váltották egymást.

Mind a kiscsoportokban, mind a nagycsoportban a szakmai kérdések mellett az erdélyi magyar lét alapvető aktuális témái is felbukkantak, tükröződtek. Az áldatlan társadalmi viszonyokból fakadó minden feszültség megjelent a rendezvény társaslélektani terében, dramatiszálódtak többek között a gyanakvás, a félelem, a bűnbakképzés mozzanatai, a megoldási kísérletek között pedig kirajzolódott a hit és a vallási értékek autentikus ereje. Komoly feladat elé állított valamennyitünket az, hogy megpróbáljuk érzékelni, hol húzódik a határ egy diktatórikus rendszerben a külső és belső valóság között. Megragadó volt az erdélyi magyar nyelv és a gondolkodás megőrzött szépsége.

A kiscsoportokban gyorsan kialakult a kohézió, és a legtöbben nagy érzelmi töltséssel jelenítették meg belső világukat és személyközi kapcsolataikat, sokszor szokatlan, katartikus erővel.

A résztvevők és a csoportvezetők egyaránt sikeresnek és hasznosnak ítélték meg a rendezvényt, amely jól szolgálja az erdélyi pszichológusok, pszichoterapeuták ügyét. Bizunk abban, hogy tavasszal folytatni tudjuk az Erdélyi Magyar Pszichoterápiás Héttéveket.

Hidas György

Propriety of the Erich Fromm Document Center. For personal use only. Citation or publication of material prohibited without express written permission of the copyright holder.

Eigentum des Erich Fromm Dokumentationszentrums. Nutzung nur für persönliche Zwecke. Veröffentlichungen – auch von Teilen – bedürfen der schriftlichen Erlaubnis des Rechteinhabers.

THALASSA

Pszichoanalízis – Társadalom – Kultúra

91/1

*Székács István: Ferencziről
André Haynal: A Freud–Ferenczi viszony
Bókay Antal: Sorsfordulók
Mészáros Judit–Hidas György: A pályakezdő
Ferenczi Eva Brabant: Mánistanő
Vajda Zsuzsanna: Ferenczi a nevelésről
Ferenczi Sándor: Pszichoanalízis és pedagógia
Két Ferenczi-levél
Somlyó Zoltán interjúja Ferenczivel
Erős Ferenc: Fromm és Ferenczi
Erich Fromm: Tudomány vagy párthűség?*

T-TWINS KIADÁSA